

Svensk skepsis

Sveriges ministrar uttalar sig beundransvärt proffsigt i massmedierna. Men ibland kan det ändå gå på tok. Så skedde hösten 1999 då näringsminister Björn Rosengren trodde att mikrofonerna var avstängda och i sin frustration över den havererade fusionen mellan Telia och Telenor betecknade Norge som Europas ”sista Sovjetstat”. Hans namne, Sampo-koncernens VD Björn Wahlroos, har eventuellt börjat tänka i samma banor på sistone.

Jag och några landsmän råkade anlända till ett seminarium i Oslo samma morgon som de norska massmedierna löpte amok över Rosengrens oavsiktliga ”uttalande”. Vi insåg snabbt att detta inte var ett lämpligt tema för burleska skämt i värdarnas närvaro. Våra svenska kolleger log i mjugg och bytte samtalsämne.

Liknande hänsyn behövs nuförtiden när det blir tal om svenskarnas EU-politik. Frånsett ordningsmaktens tabbar i Göteborg skötte Sverige sitt EU-ordförandeskap med heder. Men faktum är att svenskarna fortfarande tenderar att uppfatta EU som någonting utanför Sveriges gränser.

Förlitar man sig endast på svenska massmedier och opinionsyttringar kunde man tro att unionen är en europeisk motsvarighet till Förenta nationerna. Landets socialdemokratiska regering förnekar inte att Sverige i tiden blev ett EU-land, men delar i övrigt i många avseende denna distanserade hållning.

Om statsminister Göran Persson skulle få bestämma omvandlas EU aldrig till en federativ förbundsstat. Hans ideal är en mellanstatlig union med gemensam marknad som inte har rätt att blanda sig i de enskilda medlemsstaternas inre angelägenheter.

Det är viktigt att notera att denna ståndpunkt är tämligen starkt förankrad över hela partifältet. Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna har ännu mindre till övers för ett politiskt integrerat EU. De borgerliga partierna förhåller sig igen med angloamerikansk skepsis till diverse bombastiska EU-visioner.

Professor Lauri Karvonen påpekar i *Finsk Tidskrift* (3/2001) att den europeiska integrationen i hög grad är en elitdriven process. Därför är det beslutfattarnas plikt att delta aktivt i de nationella EU-debatterna. Men vad skall man göra när de flesta politiker helst undviker att tala om sådant som inte är populärt?

I Sveriges fall botten elitenas ovilja att diskutera den europeiska integrationen dessutom i en uppriktig övertygelse om att man byggt upp världens bästa välfärdssamhälle. Unionen uppfattas inte som ett löfte om en bättre framtid, utan snarast som ett oundvikligt faktum. I motsats till finländarna hade svenskarna inga säkerhetspolitiska motiv i bakfickan då de anslöt sig till unionen.

Allt detta bör beaktas när man dryftar om Finland kan vinna något på ett mer systematiskt samarbete med Sverige i de stora EU-frågorna. Om förutsättningen är att Finlands regering frångår sin positiva inställning till en federativ utveckling är ett närmande inte värt priset. Enligt mitt förmenande vore bäst att öppet medge att Finland och Sverige har olika intressen att tillgodose inom EU.

Henrik Meinander, Hufvudstadsbladet (HBL) 7.9.2001